

EJUKONWO GBEFANDEDE SCS ACÉ AGBETOTOWO Ù

EJUKONNU

Sosó egbexoxó do amenyinyi to alékpa dékpo kpwimé kodo enuscsa ci wò yi dogù wawa do eseji ko fàfà le ègbèmè,

Sosó edemaso le agbetó yógo be agbetó mè ci yi dòn kanlinnuwawa va egbemè, yi agbetó fòn egu, yi shinjomè, ehonwo yi dò yi ejukonwo dé egbefan be agbetowo le vo a xonuxonu, a vo a xose, a gbédòn a gu aya le eko,

Sosó agbewoxé krokro do ese ji o, e le vevide be wo de qo a zin amejji; nò de nyi nene o, agbetó a va sò ezɔ ta, a sò nyidòn le akòn, a fongu do eganwuamè kodo ametafudotowo ji,

Sosó ñusendodo nò dékawawa ko exlododo a yi ñukò le ejukonwo gblamè,

Sosó enyɔ ciwo yi le esewemamè wowo ejukon ciwo yi do ĐEKAWAWAGBÈ gbé qegbefan yi nu be yewo kando agbetó cewo ji, le amenyinyi ko eyi wanawomè, lé ñusuwo kodo nyonuotatasomè, yi yewo sò egbe qo eju nò nconomè, ñukøyiyi, nò agbemesonò a nyɔ nò ame kpu, nò agbetó a kpc vovo a wa enu ci yi drwi,

Sosó ejuwo kodo wowo kplekplegbe gbesosomè, nò wo a sò na bubu agbetó, a mi dàdà le eyi cewo ji nò agbetó a vo fàfà,

Sosó dandandanmè o, gböhwe agbe tòwo a wa do egbèfan lò ji o, wo qo a qó susu dékè do acé kodo vovokròkro lò wo ji.

EYITADO

BOBOGAN ĐE EGBEFAN CE soso acé agbetotowo ñu;

Egbefandeđe ce yi nyi ejukonwo, plenu dò, yi wo a wa nò, yi ameshyamè kodo wowo bɔbɔwo a qo nò ejukivi, a tekro, sɔto enukplankplan ko ejununyanya gomè, a tekro nò amebubu ko vovokròkro a yi ameshyamè kodo wowo bɔbɔwo a qo nò ejukivi, a tekro, sɔto enu kplankplan ko ejununyanya gomè, a tekro nò amebubu ko vovokròkro a yi ñuko keju nò, le bleswubleswumè o, edò lòwo a nyi wawa le ejukplekple lòwo mè, nò wo a zan wo nyonuñitò le ame ciwo yi do kple kplegbe lòwo xwe kodo ame ciwo yi wo sò do alómè nò wo nò wo a kpa acé nò wo.

Akpa 1

Agbetōwo pleju vano gbemē ko vovoqeka gbeswəgbeswə, sōto amenyinyi ko acəwo gomə; wo xcn̄o susunywin ko jimenywi so esexwe. Wo dō a wə nōvi qadə wowo nōnōwo gbo.

Akpa 2

Amədekporpwı dō a kpɔ nyɔna le acə ko vovo ciwo yi le egbe fandəde cə lə mə. Aməde de dō egbe a mɔ akɔ, gbaza, ɲusukonyɔnunyinyimə, egbe, sènsèn, politikinyɔ alo enyɔbuqewo ci yi kan agbetō, dɔkun, jijixwe alo enyɔ aləkpabuqə yi a na yi agbetō da kpɔ nənəhan nyɔna.

Só zeto yənu o, wo de dō egbe a zəndo politikise alo jejeshi le xixemə nō eju amədəéto nu a de eju lə do akpo. Nō eju cimə aməlo so xɔ abləde can e le ejubuuqonmə can, qe le yiqekishi can alo de dō egbe a zan yiqeki le ci e drwi nənə can o wo de dō egbe a qidoakpo.

Akpa 3

Amədekporpwı dō nō agbenɔnɔ le vovokporpɔ ko kandoji amənutɔtɔ mə.

Akpa 4

Aməde de dō egbe a sɔ ehalɔ wa ahwashi alo kannumɔ; agbetō a sɔ wa ahwashi alo kannumɔ le aləqekpo kpwinu nyi ese.

Akpa 5

Wo de dō a de efun nō agbetō, kpɔ wo qə do aya nō agbetō, a wa xomənevenu, elannu alo enuqəagbetəkporpɔ nuwo kodo mədəkporpwı.

Akpa 6

Amεdeka do egbe a nya le afidékpokpwí mɔ agbetonyinyi yeeto do ace kodo ese ciwo wo dø a nyi.

Akpa 7

Le ese nukɔ ɔ, agbetɔwo plenu nyi enuqekε, é le gbeswεgbeswε; wo dø egbe nɔ cɔndoji alo nyɔna esetɔwo gbeswεgbeswε. Wo plenu dø egbe nɔ cɔndoji qekεnjuε egacimε yi wo qeqε voklan do enumowε a sɔ gban egbefanqεde ce lɔ kodo wanaqekpokpwí ci a na yi wo a gbin.

Akpa 8

Agbetɔqekpokpwí dø egbe a je ehwε le kojodoxu eyijumεtɔ ci gbɔ a je ehwε le dru nɔ wo gban ace alɔmajenɔ ciwo ese gangan alo ese gbalidékpokpwí ni wo.

Akpa 9

Wo dø dø egbe ci a le amε gbalı gbalı enuqemawamawa, akpanu sɛnsentɔ a sɔ do egamε alo a do ese a sɔ nyi ti le eyijumε.

Akpa 10

Agbetɔqekpokpwí dø ace, le egbe sɔswε koju mε yi enyɔ ci nu ɔ yi e le ɔ, wo a si ni shigbe le wo a se amεbuwɔtɔ nεnε, le ahwamε le kojodotɔ ciwo ji wo da 3in, yi wo a nɔ enyɔji, wo da nɔ agbetɔji. Le eganɔmε ɔ, kojodotɔlɔ a nu ace kodo esekɔnyinyi eyitɔwo ni alo adodwi ci le enyɔ vwin ciyi byɔ etodɔndɔn ciwo yi wo dodo ɔ ni.

Akpa 11

1. Nɔ wo dø enyɔvwin ciwo byɔ etodɔndɔn nɔ amεdε ɔ, gboxwe ese a xo mεlɔɔ, kojodotɔwo dø a qefyɔ le ahwamε, le esemɔnu mɔ nεnεhamε ɔ, yε wa enyɔvwin ci yi byɔ etodɔndɔn nyawo, maqefyɔ godu ɔ, wo dø dø egbe

a mō mēlō wa nēnēhamēs nu. Le kojo lō dōxu o, wo dō a tekpo a hwlingan le ese nyikōmē gbōxwe a glo.

2. Wo dō dō egbe a sō ese xo amēdē nō enyō alo enumadoenjī ci yi ese ejū lō tō alo ese ejuwō plēnūtō dē gbe le hwecinu wo wa enu lō. Nēnēkē o, ese dē xo enuvwin ci yi byō etopōndōn dēo, ese hunnō yi wo a sō xo amēci yi je ago lō le hwenōnunē; wo dā dōn eto nō amēlō wugan eto ci ese hwenōnūtō lō byō.

Akpa 12

Wo dē dō a sō tafutafu a yi je amēbunyōmē a sō xōdyi yi ko eyi mēwo, eyi nuwo nēnēkē o, ganwuamētō dē de dō àcē azin amēbu wenawo jī a hlēn, yi a gbe sō gble nyikō ni; ese lō, gbe nēnē wanawo.

Akpa 13

1. Amēdē kpokpwī dō acē vo, a dyi sa a yi afi ci yi drwi; nēnēkē yi e dō acē a dō nōxu le ejū dē kpokpwī mē.
2. Amēdē kpokpwī dō acē a to le ejū dē kpokpwī mē: e senjō to le eyi ntō jumē a yi kaka a gbe trō gbo va mē fafēdē.

Akpa 14

1. Nō eganwuamēcēkpatōwo je egamē nō amēdē o, nō amē lō a sō senjō a hwlēn eyi ta o, e dōgbe a byō bexu ejū dē kpokpwī yi ejū lō dō a xwē fafa dē.
2. Nō amēdē je esenu mē nyao o, acē ejukōnwo plēnūtō cīdē de nagbe be yi le shito a yi ejū bu mē.

Akpa 15

1. Amēdē kpokpwī dō a nyí ejudekamēvi.

2. Eganwuamεccεkpatō de de dō acε yi a gbe nō eyi jumεtō de be yi da gbe nyi yewo jumεvi; nεnεke de dō acε yi a gbe ni be yi nju gbe sō eju bu a trō eju hōn mε vi.

Akpa 16

1. Le asuđeđe alo nyɔnuđeđe game ɔ, qekajε ko cugbejε ciwo yi nyi akɔbunɔwo, ejubujubumεtōwo alo sεnεnε ebuebu mε tō wo ɔ, wo sεnεj de wo nɔnɔ wo, yi a sō egbe dō eju a gbaku. Acε qeka nμε yi wo dō le enushyanumε so qeđe hwenu kaka va sō yi wo qekiwo gbegbe hwenu.
2. Amε ciwo yi jiji a dε wo nɔnɔwo ɔ, wo vi dō a na egbeta qekajumε gbɔhwe eju a nya be wo dε wo nɔnɔwo nyao.
3. Wō jitɔwo yi nyi njuklεn alo esha ci yi a le nkɔ nō wo: nεnεke yi wo dō a nyi kuku le eta nō wo nε.

Akpa 17

1. Amε qeka kpaŋ yɔ a, alo e le egbebebōmε yɔ ɔ, e dō acε do eyi ntō nuji.
2. Acε dε kpokpwi de dō a xɔ amεnjučnū leshi ko akpasεnεnε.

Akpa 18

Amεđe kpokpwi dō acε a vo le enu ci yi druii le eyi tamε, ejimε ko sɛnsɛn kpaxwe; e sεnεnε gbé dɔli sɛnsɛn kodo eyi susu lɔ wo, alo a dε wo to nō eju a jeshi; e sεnεnε like nō sεnεnε ko susu lɔwo a dɔn amεwo bɔ do eyi qeki nju sō to nukoyiyi le enukplankplan enuwawa, kodo sεnεnε alo sεnεnεwanawo pleju nju.

Akpa 19

Agbetō qekpokpwi dō acε a vo le eyi susu alo eyi tamεbubumε; e dō acε a vo a nu enyɔ ci yi le susumε ni nō eju a se; e dō acε a ji gɔnmε nō enuwo ko enyɔwo, a to emɔwo keñukeñu ji a drá wo nō xìxè kòrjunε alo ejuwo kpu a se; enude kpokpwi dε dō a dojuklεn alo vɔnɔnɔn ni.

Akpa 20

1. Agbetɔ qekpokpwi do ace a vo le bobɔwawa kodo egbe ci yi gbe ahwawawanyɔwo gbo.
2. Wo de do a sɔ eganwuame a sɔ lɔn ame do ehabɔbɔdeme.

Akpa 21

1. Amɛde kpokpwi do a sɔ eyi fɔ cute a kpankɔn le eyi ju ɲukɔyiyi wanawo mε, alo a nagbe nɔ amɛbu a wε.
2. Sɔ to edɔwa gɔmε ɔ, amɛwo plεŋ do a kρɔ texwe gbeswεgbeswε.
3. Ejukɔnwo drodro ɔ, eyi a nyi esha le ɲukɔ nɔ ejuwomɛcɛkpakpa. Eyi ji yi wo do a zɔn nɔ nɔ akɔdadawo do jojwε ji gamɛgamε.

Akpa 22

Amedekpokpwi le egbεmε do a vo faa a kρɔ nyɔna sɔsɔ alɔdowomε, alɔdo hɔnwo a na yi a kρɔ vivivi le ace ciyi kan dɔkunmɔwo, agbetɔ eñunuyanya ciwo de do a hwedo ame, yi a na ɲukɔyiyi nɔ amɛnyinyi le hlɔn hlɔn eju qekadeka ko wowoxlɔwawamε. Nεnɛhamε hlɔnhlɔn ko exlɔwawa kan dɔkun eju qekadekatɔ.

Akpa 23

1. Amɛde kpokpwi do a wa edɔ ci yi je kodi le jumε, yi a kρɔ nyɔna ciwo yi le edɔ lɔ wawamε.
2. Evototo qekpokpwi de do a nɔ ehocucumε nɔ edɔ qekamuwatɔwo.
3. Edɔfɛncu ɔ, e do a sun edɔwɔtɔ ko eyi xomuwo, vɔ nɔ da sunɔ, wana bu dεwo do a le e jumε a sɔ na wo vovo.
4. Edɔwɔtɔ qekpokpwi degbe a do edɔwɔtɔwobɔbɔ ci yi drwi mε a sen ɳu a gbe nɔ amɛtafu.

Akpa 24

Edowato dekpokpwi do a dō gbɔngbɔn hwenu a sɔ vo, edowagamewo do a nyi dredremε. Le exwekpegbɔnjwiin eyi tɔwo mε o, wo do a cu nɔ efɛn ni.

Akpa 25

1. Amɛde kpokpwi do a dō enu ci yi a sɔ kρɔ eyi ko eyi xomuwoji sɔtɔ lanmɛsen, enududu, acɔdɔdɔ, xɔmɛnɔnɔ, dotoxweyiyi ko alɔdoamejudɔwaxu ciwo a na yi wo a vo; wo dō a nɔ godu ni le edɔmakpɔwa gamε, edɔlehwenu, le ekroxɔmε, nyɔxomε, nɛnɛke le enuwanu ciwo yi de so eyiŋutɔ drodro nju wo hwenu.
2. Alɔdu qe dō a li nɔ evijitɔwo ko wo vi. Evi ci yi asu ko ashi ji ji ko ci yi wo ji le gbanji wo o, wo sɔ enu le ejumε, yi evototo qe de dō a nɔ wo mε.

Akpa 26

1. Amɛde kpokpwi do a yi sukulu a xɔ enunyanya gbaligbali, e glo ka ka can o, a xɔ enunyanya gɔnmɛtɔ dandandan. Alɔnudɔ kplanxu sukulu wo dō a ni nɔ amɛ kpu. Sukuluganwo o, wo dō a hun wo nɔ amɛ ciwo ɲununyanya je àbà hɔn mε nɔ.
2. Sukulu dō a na wo a nyaŋunu sɔ to agbetɔbubu gomε. E dō a na yi wo a nya be enusɔkeamε, exlɔwawa le ejuwo glamε akɔwo alo sɛnsen wo gblamε kodo ejuwokplekplegbε nuwanawo ci wo a na yi vovo a nɔ gbeɛmε, enu hɔnwo o, enu vevi yi wo nyi.
3. Kplankplan ciha ɲumε yi ɖeviwo a xɔ o, e dō a nyi wo jitɔwo nyɔ.

Akpa 27

1. Agbetɔdekrokopwɔ do a vo a wa emumumunuwo kodo eyitɔwo, akρɔ jijɔle aɖaŋudɔdɔdɔwo gbo, keŋu a nɔ waxu nɔ ɲukɔyiyi sɔtɔ enudwi kuku gomε kodo wanywi ciwo yi a to le mε.
2. Amɛdekrokopwɔ ci yi nyi edɔdewatɔ ɖogbe a hwɛn wananywi ciwo yi to le eyi nudwikuku gomε, eyi ɖaŋudɔdowema ko eyi ɖaŋu gomε.

Akpa 28

Amedekpokpwì òdogbe a byò be hannyahannya ñugbe nò ejumè, nò wo a zon do ace kodo vovokpòkpo ciwo yi zé le gbefanqède cèmè, soso agbetononòmè gbe soso ejukonwononòmè.

Akpa 29

1. Amédékopkpwì òdo a wa edò nò eyiju címè yi eyi nònòmè alo eyigbetonyinyimè a to le, le vovokpòkpo kodo ñukoyiyi adodwi gomè.
2. Le eyice kodo eyivovokpòkpozanzanmè o, ese òdòwo yi a gbe enyu nò amè nò wo a so jeshi amebucèwo kodo eyi vovokpòkpo wo gbôhwe a so kpò emò a dra enu do le wana gomè, le hannyahannya ma do dó acekpakramè kodo vovo gbaja le eju ci yi ya nò eyidekishi.
3. Tretregbedji, wo de òdo egbe a zon ace cèwo kodo vovokpòkpo cèwo to amebudewo ciwo de nyi afôdoxuwo nò ÐEKAWAWAGBE EJUKONWOTI.

Akpa 30

Ejuékopkpwì, ehabôbôdékopkpwì, amédékopkpwì de òdo egbe a so Egbe fanqède cè a so wa enubaqàde alo a so wa kanlindéde shigbe a so gbe be agbetowò da zan ace ko vovokpòkpo ciwo yi ze le wemacémè.